

ประวัติการผลิตเบียร์

นำเสนอด้วย : 10 พ.ย. 2551

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 23

ประวัติการผลิตเบียร์

โดย นายปิยะ ภิรมย์ภักดี

ในเรื่องประวัติความเป็นมาของเบียร์นั้นพบว่า มีการผลิตเบียร์เป็นเครื่องดื่มมาเป็นเวลานานเกือบ ๕,๐๐๐ ปีแล้ว โดยมีการคนพับบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับแคว้นเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) ราว ๒,๘๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราชที่พูดถึงการแบ่งปันเบียร์และขนมปังใหกับผู้ใช้แรงงานในสมัยนั้น การทำเบียร์และบริโภคในสมัยนั้นพบว่า ใกล้เคียงกับข้อบัญญัติที่บังคับใช้ในสมัยของกษัตริย์ Hammurabi (Hammurabi, ๑๗๙๘ ถึง ๑๖๘๖ ก่อนคริสต์ศักราช) แห่งเดวนบabiโลเนีย (Babylonia)

สมัยอียิปต์โบราณก็พบว่า มีการผลิตเบียร์และนิยมดื่มเบียร์กันอย่างกว้างขวาง โดยการพับหลักฐานที่เป็นภาพเขียนและภาพสลักเกี่ยวกับเรื่องราวของการผลิตเบียร์นั้นแน่นอน บีบีร์ของอียิปต์ผลิตขึ้นโดยเอาข้าวมันปั้นที่ทำจากแป้งข้าวบารเลย์ที่อาเมล็ดข้าวบารเลย์มาเพาะไว้รากอัก แล้วนำมาป่นหยาบๆ ผสมกับน้ำมันเป็นก้อนต่อจากนั้นจึงเอามาปั่นปำให้สุกดีแล้วนำไปแช่เย็นให้มั่กทั้งค้างคืนไว้ ขนมปังจะเริ่มนุ่ดโดยเชื้อราส์ต์ในอากาศและเกิดออกซิเจนซึ่ง เมื่อเอามาประกอบจะได้น้ำเบียร์สีขาวมีฟองสบู่漂浮 ใช้เป็นเครื่องดื่ม บางครั้งอาจมีการเติมสมุนไพรลงไปเพื่อทำให้มีกลิ่นหอม

ในเดินทางของชาวอินเดียแต่เดิม ทวีปอเมริกาใต้ ก่อนที่ชาวฝรั่งผิวขาวจะยึดครอง พบร้า ชาวอินเดียนแดงรู้จักผลิตสุราโดยใช้แป้งข้าวโพดมาทำเป็นสาหร่าย

ในทวีปยุโรป เบียร์เป็นเครื่องดื่มที่นิยมกันในชนชาติเยอรมัน ซึ่งในสมัยก่อนจะผลิตกันภายใต้ครุภัณฑ์หินทราย ต่อมาการผลิตเบียร์ได้กระจายเข้าไปมีบทบาทในศาสนาก里斯ต์ โดยมีการผลิตในปริมาณมากขึ้น เพื่อแจกจ่ายใหกับผู้มาร่วมงานทางศาสนา

ชาวเยอรมันในสมัยโบราณรู้จักผลิตเบียร์ขึ้นก่อนประเทศอื่นๆ ในทวีปยุโรป และตั้งชื่อของสุราประเภทที่ผลิตด้วยแป้งจากข้าวบารเลย์ที่เพาะไว้รากอัก บด ต้ม และนำไปปั่นให้มีกลิ่นหอม บีเออร์ (Bier) เครื่องดื่มบีเออร์นี้มีรสเปรี้ยวอมหวานและใช้บริโภคเป็นอาหารประจำวันหลักฐานทางโบราณคดียังพบว่า เมื่อนำมาแกงที่ติดอยู่ในภาชนะดินเผาซึ่งชุดพบในชาบะเมืองโบราณมาวิเคราะห์จะพบว่า มีเบียร์ดีกรีสูงที่ผลิตจากข้าวสาลีผสมนำผึ้ง เบียร์ชนิดนี้ เรียกว่า อโล (Alo) ซึ่งน่าจะเพียนมาเป็น เอล (Ale) ในยุคต่อมา

ในสมัยก่อนมีการนำพืชชนิดต่างๆ ที่มีกลิ่นหอม เช่น เครื่องเทศ และดอกไม้แห้งมาผสมเข้าด้วยกัน แล้วใส่ลงไปเพื่อให้เบียร์มีกลิ่นหอม ตามในศตวรรษที่ ๑๕ มีการนำดอกอีคอมมาใช้เป็นสวนผสมสำคัญของกุฎการทำเบียร์เพื่อให้มีกลิ่นหอมดึงดูดลูกค้า รสและกลิ่นหอมของดอกอีคอมเป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภค จึงนิยมกันอย่างแพร่หลายมาก

จุดเด่นของห้องน้ำคือการติดตั้งเครื่องซักผ้าในห้องน้ำ ทำให้สามารถซักผ้าได้ทุกที่ สะดวกและ实用。

ในศตวรรษที่ ๑๕ พบว่า วัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการผลิตเบียร์มีปริมาณน้อยลง
เนื่องจากผลกระทบจากสภาพธรรมชาติทำให้เก็บเกี่ยวข้าวบาร์เลยและฮือปได้น้อย จึงมีการนำพืชชนิดอื่นมาใช้แทนฮือป ขณะเดียวกันก็มีการนำธัญชาติอื่นที่ใช้สำหรับทำข้าว Nem ปั้งมาใช้แทนข้าวบาร์เลย ดังนั้น ในปี ค.ศ. ๑๕๑๖ จึงมีการตั้งกฎแห่งความบริสุทธิ์ (Purity law) ในประเทศเยอรมันนี เพื่อกำหนดให้ผู้ผลิตเบียร์ต้องใช้เฉพาะข้าวมอลต์ ฮือป และน้ำ เท่านั้นสำหรับการผลิตเบียร์เหตุผลก็คือ ต้องการให้ผู้บริโภคได้รับความยุติธรรมในเรื่องของราคาและคุณภาพเมื่อใช้วัตถุดิบที่เหมือนกัน และยังใช้กฎหมายจำกัดทุกวันนี้ก็จะดังกล่าวมิได้กำหนดบังคับใช้ในประเทศอื่น ดังนั้นจึงมีการนำเข้าข้าวเจ้า ข้าวโพด มัน หรือนำตามาใช้เป็นส่วนผสมปั้งข้าวมอลต์ในการผลิตเบียร์

ประวัติการผลิตเบียร์ในประเทศไทย

ส่วนประวัติของอุตสาหกรรมเบียร์ในประเทศไทยนั้นได้เริ่มต้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกาเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีพระปริชาญญาณในด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและธุรกิจเป็นอย่างสูง ทรงประกาศนาที่จะให้คนไทยดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมทัดเทียมประเทศเพื่อนบ้าน จึงทรงดำเนินนโยบายมุ่งส่งเสริมคนไทยให้ได้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่สำคัญต่างๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ พระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร)
ได้ยื่นเรื่องขออนุญาตผลิตเบียร์ต่อกระทรวงพาณิชย์ สำหรับสังฆารามบ้านที่มีพระยาโกมารกุลมนตรี
เป็นเสนาบดีกรุงธงพะรังสี พระคลังมหาสมบัติอยู่ในขณะนั้น
พร้อมทั้งทูลเกล้าฯ ถวายภูมิภาคของพระราชนัดดาพระบรมราชานุญาตโดยเห็นว่า
เบียร์เป็นสินค้าที่ชาวต่างประเทศได้ส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยนานแล้ว ทำให้มีเงินออกนอกประเทศมาก
ถ้าสามารถผลิตขึ้นได้เอง ก็จะป้องกันเงินออกนอกประเทศ และประหยุด
รวมทั้งได้ประโยชน์ที่จะสามารถขายได้ราคากูกกว่า สามารถใช้ปลายขาวแทนข้าวมอลต์ ทำให้กรรมการไทยมีงานทำ

ความคิดที่จะผลิตเบียร์ขึ้นเองของพระยาภิรมย์ภักดีนั้น เนื่องจากพระยาภิรมย์ภักดี มีกิจการเดินเรือเมล็ดระหว่างตลาดพลูกับท่าเรือราชวงศ์โดยใช้ชื่อว่า บริษัทบางหลวง จำกัด ต่อมารัฐบาลได้เริ่มสร้างสะพานพระพุทธยอดฟ้าและตัดถนนเชื่อมตลาดพลูและประตูน้ำภาษีเจริญซึ่งเป็นเส้นทางเดียวที่พระยาภิรมย์ภักดีมีกิจการเดินเรืออยู่ ทำให้ไม่สามารถเดินเรือได้จึงต้องหาหนทางขับขยายกิจการเดินเรือไปทำกิจการค้าอย่างอื่นเพื่อรับเมื่อศึกษาเห็นว่าเบียร์สามารถผลิตในประเทศไทยเป็นครั้งแรก เมื่อยื่นเรื่องขออนุญาตต่อกระทรวงพระคลังมหามบัตแล้ว ทำให้มีการพิจารณา กันอย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลยังไม่มีนโยบายในเรื่องนี้มาก่อน โดยเฉพาะในเรื่องการพิจารณาภาษีเบียร์ ซึ่งครั้งแรกกำหนดให้เสียภาษีต่อ ๖๓ สตางค์ ระหว่างที่รอการอนุญาตจากทางรัฐบาล พระยาภิรมย์ภักดีได้เดินทางไปเมืองไซง่อน ประเทศโคลัมเบีย ในปี พ.ศ. ๒๕๗๔ เพื่อศึกษาแบบแปลนเครื่องจักรตลอดจนวิธีผลิตเบียร์ หลังจากรัฐบาลพิจารณาเรื่องการอนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตเบียร์และการเก็บภาษีเบียร์ผ่านไปประมาณ ๑ ปี จึงได้อนุญาตให้พระยาภิรมย์ภักดีผลิตเบียร์ได้ แต่ห้ามการสุกขนาด และให้คิดภาษีเบียร์ในปีแรกลิตรละ ๑ สตางค์ ปีที่สองลิตรละ ๓ สตางค์ คือที่สามลิตรละ ๕ สตางค์ สวยงามใจดูๆ ไปจะพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๔ กระทรวงมุรธาธาร โดยพระองค์เจ้าสุกโภคเกษม ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลละของธุลีพระบาท ความว่า ได้รับรายงานจากการสมรรถสามิติฯ นายลักษณ์นายเปกัง ยี่ห้อที่เคียวได้ยื่นเรื่องขออนุญาตผลิตเบียร์ชั้นนำหuateในพระราชอาณาเขต โดยรับรองว่า จะผลิตเบียร์ชนิดที่ทำด้วยอี้อพและมอลตชูนิดเดียว กับเบียร์ตามประเทศ โดยจะผลิตประมาณ ๑๐,๐๐๐ เอกโตรลิตรต่อปี พระบาทสมเด็จพระปกาเกle้าเจาอยู่หัวจึงมีพระราชกระแสฯ "เป็นเรื่องแยงกับพระยาภิรัมย์ และถ้าให้ทำก็คงทำสำเร็จก่อนพระยาภิรัมย์ภักดี" พระฉันน์คนที่เริ่มคิดก่อนและเป็นพօค่าไทยกลับจะต้องฉบับหมายและทำไม่สำเร็จ" ทรงเห็นว่า "ไม่ควรอนุญาต

"พระยา-ภิรมย์ขอทำก่อน ได้อันญาตไปแล้ว เวลาหินี้ยังไม่ควรอนุญาตให้ใครทำอีก เพราะจะมีผล ๒ อย่างคือ ๑. คุณไทยกินเบียร์กันทองแตกตายน้ำดีเพราะจะแย่งกันขายลดราคาแข่งกัน ๒. คงมีใครจับหายคนหนึ่ง ถูกทางไม่ชอบใจกันเหล่ายคน" สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตร-สุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ได้กราบบังคมทูลสนับสนุนว่า "ไม่ควรอนุญาตให้ผลิตในเวลานี้ ควรรออุตุฯ พburyภิรมย์จะทำสำเร็จหรือไม่ แต่ถ้าอย่างสังเกตเรื่องการบริโภคก่อน นอกจากนั้นผู้ของอนุญาตรายนี้เป็นคนต่างด้าวจึงสามารถที่จะอ้างได้ว่า ต้องอุดหนุนคนไทยและอุดสาหกรรมที่มีทุนไทยก่อน" ทรงโปรดเกล้าฯ

ให้เสนาบดีกระทรวงประคลังตอบว่า "ยังไม่ใหอนุญาต"

รัฐบาลได้อันญาตไปร้ายหนึ่งแล้วต้องรออุตุอนุวะจะได้ผลอย่างไร เพறะเรื่องนี้สำคัญสำหรับความสุขของราษฎร และฝ่ายพระยาภิรมย์จะใช้ขาว และผลพลอยได้ (Byproduct) ของขาวด้วยฝ่ายรายที่ขออนุญาตใหม่ไม่ใช้ขาวเลย"

มีข้อที่น่าสังเกตที่พระยาภิรมย์บันทึกไว้ว่า

๑. ที่จะอนุญาตให้พระยาภิรมย์นั้น ดูมีพระราชประสงค์จะอุดหนุนการตั้งโรงงานของไทย

๒. อัตราภาษี รายพระยาภิรมย์นั้นเป็นทำงานของรัฐบาลให้เป็นพิเศษแก่พระยาภิรมย์ผู้เริ่มคิดให้ได้ตั้งต้นได้โดยใช้อัตราทั่วไป

๓. รายใหม่นี้ในเงื่อนไขไม่ได้กำหนดภาษีลงไป แต่คลังรายงานเป็นทำงานของว่าจะเก็บภาษีอัตราเดียวกับที่จะเก็บจากพระยาภิรมย์

๔. แม้ตุรกลงไม่ให้โมโนโพลี (Monopoly) แก่พระยาภิรมย์ภักดีก็เคยมีพระราชดำริอยู่ว่า ขั้นนี้ควรอนุญาตให้พระยาภิรมย์ทำคนเดียว ก้าวใหญ่คนก็เป็น อิคอนอมิก ซูอิไซด์ (Economic suicide)

จึงนับได้ว่า กรณีการส่งเสริมการตั้งโรงงานผลิตเบียร์ เป็นพระบรมราชโองการส่งเสริมการลงทุนฉบับแรกของเมืองไทย ก่อนที่จะมีกฎหมายส่งเสริมการลงทุนเพื่ออุดสาหกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๐๑

เมื่อได้รับอนุญาตจากทางรัฐบาลให้ตั้งโรงงานผลิตเบียร์แล้ว พระยาภิรมย์ภักดีจึงเดินทางไปปูโรปเพื่อชี้อเครื่องจักรในการผลิตเบียร์แต่เมื่อกลับมาเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ โดยมีพระยามโนโนปกรณ์นิติราดาเป็นหัวหนารัฐบาล ทางรัฐบาลไทยไม่ยอมให้เสียภาษีตามพิกัดเดิมที่ตกลงกันไว้กับรัฐบาลเก่า แต่ได้ตกลงกันให้เสียภาษีในอัตราลิตรละ ๑๐ สตางค์ เมื่อประมาณเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๗๙ หลังจากนั้นจึงได้สร้างโรงงานขึ้นบริเวณที่ดินริมแม่น้ำเจ้าพระยา บ้านบางกระปือ โดยขอเช่าจากเจ้าพระยารามราชูพ ต้อมาจึงได้ขอมาเป็นกรรมสิทธิ์ ขณะทำการก่อสร้างนั้นพระบาทสมเด็จพระปกาเจอยู่หัวทรงพระกรุณาเสด็จฯ

มาชมการก่อสร้างโรงงานถึงสองครั้ง พระยาภิรมย์ภักดีตั้งใจว่า จะตั้งชื่อบริษัทขณะที่จัดรูปแบบของบริษัทอยู่นั้นว่าบริษัทเบียร์สยาม แต่ถูกหักหัวงว่า ในนานเมืองนี้จะไม่มีอะไรก็ชื่อสยามทั้งนั้นจึงตัดสินใจเอาร่องดูของตนเองมาตั้งเป็นชื่อบริษัทโดยให้ชื่อว่าบริษัทนุญรอดบริเว ารี จำกัด เบียร์ไทยที่ผลิตออกมาก็รังสรรค์ในปี พ.ศ.

๒๕๗๙นั้นได้นำไปทดสอบตีมกันในงานสโนร์กอล์ฟเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๗๙ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา-นิศาสน์วัฒนา ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทรงเปิดป้ายบริษัทเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๗๙ เปียร์รุ่นแรกที่ผลิตออกมาน้ำและวางแผนจำหน่ายในราคากลางๆ ๓๐ สตางค์คนนั้นมีเครื่องหมายการค้าอยู่หลายตัว คือ ตราหมี ตราสิงห์แดง ตราสิงหขาว ตราแรม ตราพระปรงค์ทรงตราวาปักเป้า ตรากุญแจตราราฟ และตราสิงห์ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นตราอะไรก็ตาม ชาวบ้านสมัยนั้นมักจะเรียกว่า "เบียร์เจาคุณ"

๑ โมโนโพลี ในที่นี้ คือการผูกขาดการผลิตสินค้าแต่เพียงผู้เดียว

๒ อิค่อนอมิก ซูอิชต์ ที่ประยາวิษณุบันทึกไว้ หมายถึง การทำให้เกิดความเสียหายในการลงทุนดำเนินการทางธุรกิจ อุตสาหกรรมทำเบี้ยร์ของพระยาภิรมย์ภักดี เนื่องจากถ้ามีกฎการทำอุตสาหกรรมเบียร์กันหลายราย ก็จะมีการแข่งขันกัน ในเรื่องราคา ซึ่งอาจจะทำให้พระยาภิรมย์ภักดีผู้ลงทุนชาวไทย ประสบภาวะการขาดทุนได้

ขอบคุณที่มา สนก.คอม